

УДК 657.1

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗА СПРОЩЕНОЮ ЗВІТНІСТЮ

А. П. Онищук

студентка 5 курсу, група ОА-51м, навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і права

Науковий керівник – к.е.н. О. Л. Міклуха

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Виявлено особливості аналітичної оцінки показників ефективності за даними спрощеної звітності. Обґрунтовано основні підходи щодо визначення ефективності використання ресурсів малих підприємств.

Ключові слова: ефективність, суб'єкт малого підприємництва, спрощена звітність, автоматизована система обліку.

Выявлены особенности аналитической оценки показателей эффективности по данным упрощенной отчетности. Обоснованы основные подходы к определению эффективности использования ресурсов малых предприятий.

Ключевые слова: эффективность, субъект малого предпринимательства, упрощенная отчетность, автоматизированная система учета.

Features of an analytical assessment of indicators of efficiency according to the simplified reporting are revealed. The main approaches to determination of efficiency of use of resources of small enterprises are proved.

Keywords: efficiency, the subject of the small business, the simplified reporting, the automated system of accounting.

Вступ. Актуальність теми. Для розв'язання проблем економічного розвитку України на сучасному етапі становлення ринкової економіки слід посилити увагу держави до розвитку підприємницької діяльності, насамперед малого бізнесу, формування відповідної державної політики щодо підтримки малого підприємництва.

Недооцінка малого підприємництва, ігнорування його економічних та соціальних можливостей та проблем може поглибити кризу економіки України.

Підвищення життєздатності (стійкості) суб'єктів малого підприємництва стає можливим за умов реалізації комплексу цілеспрямованих, дійових заходів із підтримки малого підприємництва. Постійний моніторинг фінансового стану і ефективності впроваджених заходів набуває особливої важливості.

Впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні є також фактором що серйозно вплине на інформаційну базу малих підприємств та її якість. За даними IASB, Міжнародні стандарти найкраще підходять великому транснаціональному бізнесу. Для середнього і малого бізнесу передбачається оновлення МСФЗ.

Проте сьогодні проблема вибору застосування МСФЗ чи П(С)БО вітчизняними підприємствами не є важливим чинником подолання економічної кризи в Україні, оскільки національні П(С)БО в усіх суттєвих аспектах відповідають МСФЗ, чим витримуються діючі законодавчі вимоги та рекомендації міжнародних організацій.

Докорінні зміни, що відбуваються в нашому суспільстві, ставлять нові вимоги також і до організації та проведення економічного аналізу. Посилиться значення аналізу фінансових позицій, дохідності, кредитоспроможності та конкурентоспроможності підприємств. Визначатимуться пріоритетні напрями експорту й імпорту, інвестиційної політики, ефективність внутрішніх і зовнішніх зв'язків у питаннях виробництва, постачання, збуту.

Перебудова господарського механізму, орієнтація його на ринкові відносини із країнами ЄС, потребують перегляду традиційних прийомів дослідження, максимальне використання економічних важелів для підвищення ефективності виробництва.

Основні **завдання** цієї статті - дослідити поняття «ефективність» на сучасному етапі розвитку економіки, визначити оптимальні показники для оцінки ефективності діяльності малого підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [2].

Вагомий внесок у розвиток методики комплексного економічного аналізу зробили вчені з Києва — В.І. Самборський, І.І. Каракоз, Г.М. Мельничук, В.К. Савчук; зі Львова — Є.В. Мних, М.В. Римар, М.І. Яцків; з Тернополя — С.І. Шкарабан, І.Д. Фаріон, П.Я. Попович, М.Й. Шеремета; з Рівного — І.Д. Лазаришина. Значним є доробок у розв'язанні наукових проблем методології та організації економічного аналізу вчених національної школи бухгалтерського обліку А.М. Кузьмінського, В.В. Сопка, З.В. Гуцайлюка, І.П. Житної, С.Ф. Голова, В.І. Єфіменко, М.В. Кужельного, Ф.Ф. Бутинця, Н.М. Малюги та ін.

Пол Хейне вважає, що ефективність (effectiveness) і економічність (efficiency) – майже синоніми. Обидва терміни характеризують «результативність» (resulting quality) використання засобів для досягнення цілей.

Ефективність за Мочерним С.В. – це здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат. [5].

В.Г. Андрійчук трактує ефективність як результативність певного процесу, дії, що вимірюється співвідношенням між одержаним результатом і витратами (ресурсами), що його спричинили [6]. Таким чином, поняття ефективності трактується вченими по-різному, що вказує на необхідність узагальнення наявних досліджень за цим напрямком.

Методика досліджень. На нашу думку, необхідно відрізнити поняття ефективності впроваджених заходів і ефективності використання ресурсів підприємства. Показники ефективності використання ресурсів поділяється на групи: показники ефективності використання трудових ресурсів, матеріальних ресурсів та основних засобів.

На ефективність використання трудових ресурсів впливає якісний склад працівників, який характеризується загальноосвітнім, професійно-кваліфікаційним рівнями, статевовіковою та внутрішньовиробничою структурами. Показники, які можна застосовувати для оцінки ефективності використання трудових ресурсів – продуктивність праці, зарплатовіддача. Аналіз ефективності використання матеріалів здійснюється за допомогою системи загальних та індивідуальних показників (матеріаловіддача, матеріаломісткість продукції, рівень використання матеріальних ресурсів за структурою випуску продукції, коефіцієнт споживання матеріалів). Ефективність використання основних засобів здійснюється за допомогою узагальнюючих і конкретних показників. До узагальнюючих показників відносять: фондівіддачу; фондомісткість; фондоозброєність праці; рентабельність основних фондів.

До конкретних показників відносять: коефіцієнт інтенсивного використання обладнання; коефіцієнт екстенсивного використання обладнання; коефіцієнт інтегрального використання обладнання; резерв виробничої потужності; коефіцієнт змінності роботи устаткування; напруженість використання устаткування; напруженість використання виробничих площ.

Суб'єктами малого підприємництва є суб'єкти господарювання, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України. Малі підприємства можуть застосовувати спрощену форму звітності.

У таблиці 1 розглянемо можливості розрахунку показників рентабельності за даними спрощеної та загальної фінансової звітності

Таблиця

Можливості розрахунку показників, що характеризують ефективність за даними спрощеної та загальної фінансової звітності

Показники рентабельності	Загальна звітність (МСФЗ 1) [3]	Спрощена звітність ПсБО 25[2]
Рентабельність власного капіталу = Чистий прибуток\Власний капітал	+	+
Рентабельність активів = Чистий прибуток\Активи	+	+
Рентабельність оборотних активів = Чистий прибуток\Оборотні активи	+	+
Рентабельність продукції = Чистий прибуток\Виручка від реалізації	+	+
Матеріаловіддача	+	-
Фондовіддача	+	+
Продуктивність праці	+	+
Зарплатовіддача	-	-

Ефективність впроваджених заходів доречно визначати за допомогою показників рентабельності. Як видно з таблиці 1, основні показники рентабельності можливо визначити як за даними спрощеної звітності, так і за даними загальної звітності. Що стосується таких показників, як матеріаловіддача, зарплатовіддача – їх розрахунок затруднений і потребує використання додаткових джерел інформації, крім фінансової звітності.

Результати дослідження.

Для забезпечення задовільного фінансового стану на кожному підприємстві необхідно розробити та забезпечити реалізацію системи аналізу та оцінки фінансового стану, адаптованої до особливостей функціонування підприємства на ринку, завдань його фінансової стратегії та політики. Спрощена звітність забезпечує можливості розрахунку показників ефективності впроваджених заходів, але недостатня при більш глибокому дослідженні ефективності використання ресурсів підприємства.

Висновки

Відокремлення понять ефективності впроваджених заходів і ефективності використання ресурсів підприємства дозволяє конкретизувати мету, завдання і предмет дослідження для користувачів результатів досліджень, якими можуть бути інвестори, кредитори, власники суб'єкта малого підприємництва, та впливає на удосконалення методики комплексного

аналізу фінансової звітності, сприяє посиленню здійснення внутрішнього та зовнішнього контролю, надає можливість покращити прогнозний аналіз.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні / Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV, редакція від 14.01.2012 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 року № 39 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
4. Козаченко, А. Практические подходы к улучшению бизнес-процессов [Текст] / А. Козаченко // Менеджер и менеджмент. – 2011. – № 4. – С. 2–8.
5. Мочерний С. В. Економічна теорія. — К.: ВЦ -Академія", 1999. — 656 с.
6. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.